

Hjemmevalsedede rapsfrø som klimavenligt fedt i foderplanen

SIDE 2

FARVEL til boltipistol GODDAG til blåkvæg

SIDE 3

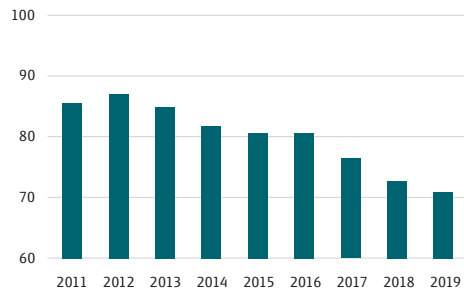
Tænk smittebeskyttelse, før græsningssæsonen starter

SIDE 4

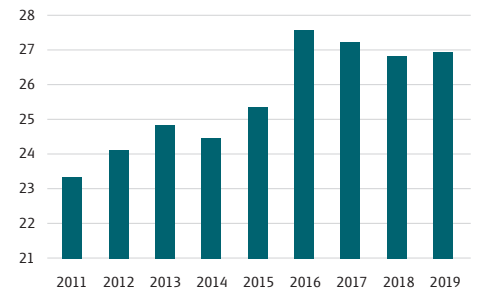
GODE RÅD OM GÆLD

- 1 Lav en plan for det optimale gælds niveau
- 2 Optimér bedriftens afkast
- 3 Husk at en investering kan være strategisk vigtig, selvom den ikke giver et afkast her og nu

SEKTORENS SAMLEDE GÆLD, MIA. KR.

GNS. GÆLD PR. BEDRIFT, MIO. KR.

NY OPGØRELSE

Kvægsektorens samlede gæld er faldet, mens gælden pr. bedrift er steget

Kvægsektorens samlede gæld er faldet siden 2011, men til gengæld er den gennemsnitlige producents gæld steget på grund af større bedrifter med flere årskøer. Det stiller øgede krav til afkastningsgraden.

Den samlede gæld i dansk kvægbrug er fra 2011-19 reduceret fra 86,2 mia. kr. til 71,1 mia. kr. Det viser en ny opgørelse fra specialkonsulent Morten Nyland Christensen, SEGES, der har udregnet gælden på basis af validerede tal fra virksomhedernes årsregnskaber.

Årsagen til den faldende gæld er dog ikke, som man måske kunne tro, at de enkelte kvægproducenter har barberet af på deres lån. Derimod afspejler tallene, at der i dag er færre kvægproducenter end for ti år siden, fordi nogle er ophørt med at være kvægproducenter, og andre er gået konkurs i perioden. Producenterne er til gengæld mere robuste.

"Der er utvivlsomt nogle kvægproducenter, der har nedbragt deres gæld i perioden. Men den vigtigste årsag til, at kvægsektorens samlede gæld er 15 mia. kr. mindre end for ti år siden, er, at der er færre producenter i dag. Dette står i modsætning til eksempelvis griseproducenter, som reelt har kunnet afdrage en del på deres gæld på grund af ekstraordinært høje priser i de senere år," siger Morten Nyland Christensen.

Stigende gæld pr. bedrift

Opgørelsen viser faktisk, at den gennemsnitlige gæld pr. kvægproducent er steget fra 23,3 mio. kr. i 2011 til 26,9 mio. kr. i 2019. Stigningen hænger især sammen med, at kvægbedrifterne er blevet større og dermed har brug for mere kapital.

"Producenterne har i dag gennemsnitligt 63 flere årskøer pr. bedrift end for ti år siden, og de producerer langt mere mælk end tidligere. Derfor er det naturligt, at gælden er steget på den gennemsnitlige bedrift, fordi en større produktion øger behovet for eksternt kapital i fx staldanlæg. For at holde bedriften produktiv reinvesterer mange også i produktionen i

stedet for at afdrage på gælden, hvis der ikke er råd til begge dele," siger Morten Nyland Christensen.

I 2011 var en kvægproducents gennemsnitlige aktiver i form af blandt andet ejendomme på 30,1 mio. kr., mens tallet i 2019 var steget til 35,4 mio. kr. Det gennemsnitlige antal af årskøer pr. bedrift er i perioden steget fra 149 til 212.

Afkastningsgrad skal øges

I Landbrug & Fødevarer Kvæg er sektordirektør Ida Storm positiv over for, at sektorens samlede gæld er faldet. Hun understreger samtidig, at den stigende gæld pr. bedrift stiller store krav til producenterne.

"Kvægproducenterne har fokuseret på at øge produktiviteten i mælkeproduktionen de senere år, hvilket med en større produktion har øget gælden. Derfor er det nødvendigt, at de fortsat arbejder benhårdt med at øge produktionens afkastningsgrad, så de kan servicere gældsforpligtelserne og/eller geninvestere afkastet i en mere effektiv og klimavenlig produktion," siger Ida Storm.

Hun anbefaler konkret, at man laver en strategi for bedriftens fremtid, hvor investeringernes rentabilitet vurderes på Return On Investment, tilbagebetalingstid og en konkret vurdering af det optimale gælds niveau på bedriften.

"Vi ser ind i en grøn omstilling, der vil kræve store investeringer. Derfor er det mere nødvendigt end nogensinde før, at man som kvægbedrift har en stærk økonomi med stor soliditet, høj effektivitet og et højt afkast," slutter Ida Storm.

Sektorens samlede mælkeproduktion er steget fra 4,8 mia. kg i 2011 til 5,9 mia. kg i 2019. Den samlede mængde jord ejet af kvægbedrifter er faldet fra 381.000 ha i 2011 til 350.000 ha i 2019.

Hjemmevalsede rapsfrø fungerer fint som klimavenligt fedt i foderplanen

På Vester Klinkby fungerer hjemmevalsede rapsfrø i foderplanen uproblematisk for både ejer og køer. Formalede rapsfrø forventes at kunne reducere køernes metanudledning med 6-8 pct.

Jeppe Skovgaard ses ved den nye valse.
Foto: SEGES

I halvanden måned er de 240 DH-køer på Vester Klinkby ved Lemvig blevet fodret med formalet raps som en fast del af foderplanen. Ejer Jeppe Skovgaard er nemlig en af de ti mælkeproducenter, der i samarbejde med SEGES er ved at afprøve fodring med rapsfrø i praksis.

Anvendelsen af rapsfrø skal sikre en mere klimavenlig og sundere mælk ved at øge fedtsyretildelingen. En af udfordringerne med rapsfrø er imidlertid, at de skal knuses før opfodring, og at det er hårde og meget olieholdige frø.

Nemt at arbejde med – og uændret kg EKM

For Jeppe har det nye fodermiddel dog vist sig at være uproblematisk at arbejde med.

"Vi har fået lavet et rigtigt godt setup. Frøene køres op i en valse med en snegl og vales ned på betongulv, hvor valsemassen er lige til at samle op og smide i blanderen med en gummiged," forklarer Jeppe, der valser til omkring en uges behov.

Han er dog spændt på, hvordan det går, når vejret bliver lidt varmere.

"Måske bliver de olieholdige frø så lidt mere klistrede at have med at gøre, så vi må lave lidt mindre ad gangen," fortæller Jeppe.

Det er firmaet Moderne Kornbehandling, som også er med i projektet, der har stillet valsen og den tilhørende elstyring af snegl og valse til rådighed. Efter forsøget forventer Jeppe at købe valsen.

Rapsen udgør 8-900 g/ko/dag i foderplanen og har ifølge Jeppe Skovgaard ikke ændret på køernes ædelyst. Det samme gælder ydelsen, som fortsat ligger på 11.600 kg EKM ved to daglige malkninger.

Efterlyser gulerod for klimavenlige tiltag

For Jeppe lå det lige til højrebenet at deltage i forsøget, idet han har 75 ha med raps i år.

"Jeg synes, det er spændende at prøve den nye fodring, fordi raps er noget, vi selv kan dyrke. Jo mere vi kan hæve vores selvforsy-

ningsgrad, jo bedre er det for klimaet," mener han.

Så længe prisen på raps er god, forventer han dog at sælge den.

"Men hvis raps ikke havde været dyr, ville jeg helt klart fortsætte med det i foderplanen. Men det skal jo hænge sammen," lyder det fra Jeppe.

Derfor håber han også på, at der med tiden kommer en merpris på mælken for klimavenlige tiltag.

Klimaeffekt og smag er næste skridt

Der samles data ind fra de 10 bedrifter for at opgøre effekt på ydelse, foderoptagelse og omkostninger. Desuden skal der laves nøjagtige beregninger af effekten på klimaaftrykket, altså hvor meget metanudledningen er reduceret.

Endelig vil der blive set på, hvilken effekt rapsfrøene har på mælkens fedtsyresammensætning og smag. Det sker i samarbejde med Aarhus Universitet og Arla Foods.

/ KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

TAG MED PÅ GROVFODEREKSKURSION 10. JUNI

Grovfoder-ekskursionen foregår i år hos to værter i det sønderjyske. Her får du hovedpunkterne i det spændende program.

Årets Grovfoderekskursion, som arrangeres på vegne af Specialudvalget for Græs og Grovfoder, holdes i år hos to sønderjyske landmænd i Ribeområdet. Turen går til Mads Stokholm Petersen og Svend Schøler, som begge har fokus på produktion af kvalitetsgrovfoder til deres meget højtstående besætninger.

Igen i år lægger turlederne op til et program, som er sprængfyldt med ny viden og praktisk erfaring inden for foderproduktion og fodring, der umiddelbart kan tages med hjem og bruges på egen bedrift.

Fra kløvergræs til Goldko-fodring

Fokusemnerne for årets ekskursion er:

- Længere levetid for græsmarkerne
- Etablering af kløvergræs
- Mindre spild ved rivning af kløvergræs
- Alternativer til placering af fosfor til majs
- Pløjefri dyrkning af majs
- Etablering af en effektiv efterafgrøde i majs
- Høj mælkeydelse ved høj grovfoderandel
- Optimal udnyttelse af AMS
- Goldko-fodring
- Ko-komfort

Værterne Mads Stokholm Petersen og Svend Schøler glæder sig til at tage imod grovfoderinteresserede kolleger.

Foto: SEGES

Ekstra tid omkring staldene

Der er i år afsat ekstra tid omkring staldene, så der bliver rig mulighed for at få en god snak med kollegaer og andre deltagere i grovfoderekskursionens program.

Det endelige program er under udarbejdelse, men sæt allerede nu et kryds i kalenderen 10. juni 2021.

Arrangementet afholdes under forudsætning af, at de gældende COVID-19-restriktioner gør det muligt på det tidspunkt.

/ PETER HVID LAURSEN, PHL@SEGES.DK

“Jeg satser nu på blåkvæg med rigtig gode egenskaber for letfødte kalve.”

Mælkeproducent
Morten Dalby

Morten Dalby håber på, at de få renracede tyrekalve, han får efter årsskiftet, kan foræres væk. Foto: VikingDanmark.

FARVEL til bolt pistol GODDAG til blåkvæg

Økonomiberegninger gav Morten Dalby det sidste skub. Nu har han fundet den strategi for at undgå renracede tyrekalve, der giver bedriften det mindste tab.

Morten Dalby er forretningsmand. Derfor har bolt-pistolen indtil nu været førstevalget til bedriftens ca. 400 renracede jerseytyrekalve. Og først i 11. time er han nu klar med en ny strategi.

“Jeg kan godt forstå det etiske i, at man ikke afliver en nyfødt spædkalv. Det, synes jeg også, er forkert. Jeg ville ønske, jeg kunne beholde alle mine kalve og lave en okay forretning på det. Men at være landmand er mere og mere at være forretningsmand, ellers overlever du ikke,” siger Morten Dalby.

Status quo på kvier

Afsættet for den nye strategi er, at han fik lavet SimHerd-beregninger på forskellige løsninger for at undgå renracede tyrekalve. Han har ikke plads til øget kvieopdræt, og en udvidelse er ikke mulig.

“Jeg tror også, der bliver en overproduktion og et voldsomt pres på markedet. Så vi kommer til at køre stort set status quo i forhold til kvier til salg,” fortæller han.

Besætningen har en god reproduktion, høj holdbarhed og en udskiftningsgrad på bare 25 pct. Derfor kan han bruge 70 pct. kødkvægssæd uden at mangle kvier. Han ønsker dog en lille kviebuffer og stopper derfor ved 50 pct.

Tyre til letfødte kalve

Morten Dalby har tidligere krydset med angus og charolais, men har haft en del kælvningsbesvær. Med den nye strategi satser han nu på blåkvæg.

“Jeg tror, at blåkvæg er nr. 1, når kalvene skal afsættes. Derfor satser jeg nu på blåkvæg med rigtig gode egenskaber for letfødte kalve,” for-

tæller Morten Dalby, der går på jagt efter en fast aftager.

Fra avlseråd giver hos VikingDanmark, Jan Hinrichsen, der har rådgivet Morten Dalby, lyder det:

“Se på, hvor meget plads I har til at lave kvieopdræt og lav krydsningstyrekalve på resten, for jeg forudser, at krydsningskvier bliver mere udfordrende at komme af med.”

Målet for Morten Dalby er 750-800 årskvier, hvilket giver 100-150 kvier til salg hver år.

Ifølge SimHerd-beregninger reduceres dækningsbidraget med cirka 180.000 kr. årligt sammenlignet med aflivning af tyrekalve. Dette skyldes primært, at Morten Dalby skal øge kapaciteten i kalvestalden i forhold til tidligere, samtidig med at stykkomkostning, pasning og forrentning stiger.

/ LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

Morten Dalbys strategi for at undgå renracede tyrekalve

KØER:

- De 50 pct. bedste insemineres to gange med X-vik jersey
- Herefter insemineres de med Y-vik blåkvæg to gange
- Efter 4. inseminering: Konventionelt blåkvæg
- De 50 pct. ringeste insemineres med Y-vik blåkvæg inkl. omløbere

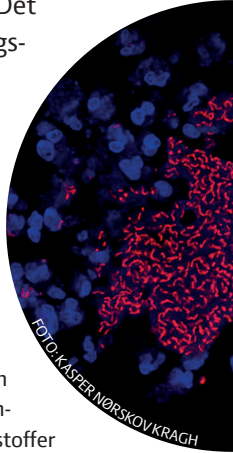
KVIER:

- Alle insemineres med X-vik jersey tre gange
- Herefter med konventionel jersey-sæd.

Kan biofilm forklare høje celletal og kroniske yverbetændelser hos malkekvæg?

Nogle yverbetændelser kan ikke kureres trods antibiotikabehandling. Årsagen kan måske være en infektion med såkaldt biofilm i yveret. Det åbner for nye behandlingsmetoder.

Traditionelt anses bakterier som organismer, der lever for sig selv. Men forskning viser, at bakterier foretrækker at leve i en biofilm. Biofilm er en sammenklumpning af bakterier, og når bakterier lever sammen som en biofilm, danner de en slags samfund. Her kan de dele næringsstoffer og gener og beskytte sig mod trusler i deres næringsområde. Disse trusler kan være koens eget immunforsvar eller behandling med antibiotika. Biofilminfektioner hos mennesker er kendt for at være svære at behandle med antibiotika og er ofte kroniske. Eksempelvis kan biofilminfektioner ses i kroniske sår, i implantater og i lungerne hos patienter med cystisk fibrose.

Undersøges med avancerede teknikker

Om biofilm også kan være årsag til, at nogle yverbetændelser er svære at kurere, undersøges nu på Københavns Universitet. På slagterier vil der blive indsamlet vævsprøver fra specifikke områder i yverne fra køer med yverbetændelse. Vævsprøverne vil blive undersøgt med avancerede molekylære metoder for at bestemme, hvilke bakterier der er til stede i yverne. Derudover vil metoden RNA-sekventering blive brugt til at kortlægge, hvordan koens celler reagerer på bakterierne, og hvordan bakterierne reagerer på koens celler.

Som noget nyt vil vævet fra yverne også blive undersøgt med en avanceret farveteknik ved navn PNA-FISH, som gør det muligt at se præcis, hvor og hvordan bakterierne er til stede i yveret, og ikke mindst om de er klumpet sammen i en beskyttende biofilm.

Åbner for nye behandlingsmetoder

Ved at kortlægge, hvorvidt nogle bakterier danner biofilm i nogle tilfælde af yverbetændelser og måske derfor er så vanskelige at behandle med antibiotika, åbnes der op for helt nye behandlingsmuligheder i malkekvægsbesætningerne.

Resultaterne fra projektet kan hjælpe med at nytænke og forbedre behandlingen, så man kan reducere antibiotikaforbruget, spare penge til behandling og opnå et mindre tab af mælk til konsum. Resultatet af projektet forventes at kunne publiceres i 2022.

/ REGITZE R. PEDERSEN, PH.D.-STUDERENDE, KØBENHAVNS UNIVERSITET, REGITZE.PEDERSEN@SUND.KU.DK

Hvert år i sensommeren og efteråret ses en stigning i antallet af positive salmonellaprøver i kvægbesætningerne. En af årsagerne er sandsynligvis, at dyrene smittes, når de er på græs. Foto: SEGES

TÆNK smittebeskyttelse før græsningssæsonen starter

Skal du have dyr på græs, så brug tiden, før det går løs, til at tænke i smittebeskyttelse.

Det er ærgerligt at få salmonella i besætningen, fordi man har haft sine dyr på græs. Og det er der desværre flere besætninger, der har oplevet, fortæller dyrlæge Malene Budde, SEGES.

"Jeg har oplevet flere besætninger, som er blevet smittet på den konto. Både tilfælde, hvor kvierne er løbet sammen, og tilfælde, hvor det er sket i forbindelse med fællesgræsning," fortæller hun.

Og hendes eksempler er ikke enkeltstående tilfælde. Hvert år i sensommeren og efteråret ses en stigning i antallet af positive salmonellaprøver i kvægbesætningerne. Og en af årsagerne er ifølge Malene Budde højst sandsynligt, at dyrene smittes, når de er på græs.

Lad være med at blande dyr

Hendes anbefaling er derfor allerede nu at tænke i smitteforebyggelse før græsningssæsonen. Regel nummer ét er selvsagt ikke at blande sine dyr med andre besætninger:

"Vi vil alle gerne være hjælpsomme. Derfor kan det være fristende at lukke naboens løse kvier ind til sine egne dyr enten ude på marken eller på stald. Men lad være! Der er en stor risiko for at få smitte ind i besætningen, hvis der kommer fremmede dyr ind," lyder formaning fra Malene Budde.

Hun understreger samtidig, at hvis man deler kreaturvogn med naboen, skal man sørge for at vaske og desinficere den mellem brug.

Krav om forsvarlig hegning

Hvis nabobesætningen eller ens egen besætning er i salmonella niveau 2, er det også en god idé at snakke sammen, og man skal så vidt muligt undgå, at dyrene kommer til at gå op ad hinanden.

"Hvis det ikke kan undgås, er det sikreste at lave dobbelthegning," forklarer Malene Budde.

Hun understreger i den forbindelse, at det for alle besætninger i niveau 2 og 3 jf. salmonella-bekendtgørelsen skal sikres, at der er sat forsvarligt hegn om dyrene, når de er på græs, så de holdes fysisk adskilt fra andre besætninger. Med forsvarlig hegning menes blandt andet intakt hegn, passende strømstyrke og ingen beplantning, der rører ved hegnet. Og så skal hegnet naturligvis efterses jævnligt.

Hvis uheldet alligevel er ude, og besætningens dyr kommer i kontakt med andre kreaturer i afgræsningsperioden, anbefaler Malene Budde, at man tager fat i sin praktiserende dyrlæge og får lavet en plan for den bedst mulige håndtering.

/ KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

Ændrede sygdomskoder i DMS

Koderne i DMS til registrering af kvægsygdomme er blevet opdateret. Enkelte koder er fjernet, og nye er kommet til.

Sygdomskoderne i DMS, også kaldet LK-koderne, som kvægbrugere og dyrlæger benytter jævnligt, har fået en overhaling og er blevet opdateret. Enkelte forældede koder og koder, der ikke er blevet brugt, er blevet fjernet, og der er kommet nye mere tidssvarende til.

Ændringerne trådte i kraft 23. marts, og de væsentligste er:

- De **vacciner**, der pt. er på markedet i Danmark, har fået deres **egen LK-kode**. Det gør det nemmere at lave lister for hver vaccine, der bruges i besætningen.
- Der er kommet **to nye koder for behandling med smertestillende midler** af hhv. yverbetændelse og lungebetændelse. De skal anvendes i de tilfælde, hvor dyret udelukkende er behandlet med smertestillende medicin.
- Der er sket en rivende udvikling inden for viden om mastitisbakterier. Nye diagnostiske metoder er kommet til og dermed også et behov for at kunne indberette svarene til Kvægdata-basen. Derfor er der tilføjet en række **nye diagnosekoder til indberetning af mastitisbakterier**.
- Tidligere var det muligt at indberette løbedrejninger under tre forskellige koder. De kan nu kun indberettes som **enten højre- eller venstresidig løbedrejning**.

/ MALENE BUDDÉ, MABU@SEGES.DK

» SE DEN FULDE LISTE over sygdomskoderne på landbrugsinfo.dk i artiklen DMS Dyreregistrering: Koder til registrering af kvægsygdomme